

priganjati k temu in trditi, da bi bilo koristno. Nova pogodba taka, da bi Avstrija odjenjala in Ogerski vnovič kaj pridala, bi storila Magjare še bolj prevzetne, že zato si bodo takraj Litave še bolj premislili, predno bodo privolili v novo državno zvezo z Ogersko.

Res, da so nekateri zmirom zvesti privrženci Auserperg-Lasserjevega ministerstva za pogodbo bolj voljni, toda razkolstvo v „ustavoverni“ stranki je tako, da ministerstvo zdaj res nima večine na svoji strani. To razkolstvo bo med zborovanjem še napredovalo, dosti je vzrokov za to, in podoba je, da do popolnega razdora ni daleč. Ako se opoziciji posreči pridobiti si one, ki so se od ustavoverne stranke že zdaj odlušili, potem ni dvombe, da bo pogodba splavala po vodi.

Naši dopisi.

Z Dunaja 6. sept. — Vaši bralci že vedó, da se je 4. dne zopet začel državni zbor. Mislim pa jim vstreči, ako jim nekoliko popišem nenavadni pusti začetek. Došlo je v prvo sejo malo poslancev in še ti večidel so kazali tako dolgočasne obraze, kakor da bi jim bile — kakor mi Slovenci pravimo — kure prosó snedle. Podobni so bili bolj trudnim delavcem po večmesečnem delovanju, kakor pa da so prišli iz dvemesečnih počitnic zopet v zbornico. Prav malo je prišlo Poljakov, in na obrazih se jim je še jeza brala, da jih je vlada zapodila iz deželne zbornice, predno so skovali Turkom prijazno, Rusom pa sovražno adreso. Govorilo se je, da zatega del Poljakov celó ne bo na Dunaj v državni zbor; al togota se jim je kmalu vlegla, in zopet bodo zvesti stebri ministerstva, vsaj so vsi srečni, da imajo „rojaka ministra“ na vladnih klopéh. Čuditi se je pa dolgočasnemu prvemu začetku državnega zbora tem bolj, ker pred poslanci ležijo vladni predlogi, ki globoko režejo v mesó in kri vsacega človeka v našem cesarstvu, ki davke plačuje, — to so namreč tako imenovane „davkovske reforme“, katere pa je prvomestnik davkovskega odseka baron Eichhoff dobro krstil s tem, da jih je kar naravnost imenoval „povikšalnice davkov“. Iz vsega, kar smo dozdej o teh „davkovskih reformah“ izvedeli, se res kaže, da poslanci hodijo okoli njih kakor okoli vrele kaše, da ne vedó, kako bi se jih lotili, da ne enega izmed vseh poslancev ni, ki bi danes vedel parlamentarno osodo teh vladnih predlogov. Že prva obravnava 4. dne t. m. je to očitno kazala. Predsednik zbornice dr. Rechbauer je brž v prvi seji na dnevni red stavil vladne davkovske predloge in hotel, da splošno debato začnó 4 poročevalci, ki je vsak kaj družega imel zbornici povedati. Al kaj se zgodi? Poslanec grof Dubsky vstane in predlaga, naj se še odloži ta razprava, češ, da poslanci niso še dovolj študirali teh važnih predlogov in da tudi klubi so si še zelo navskriž, kako bi glasovali o predlogih. Predsednik je zelo razburjen opomnil, da o 4 letih, kar so te predloge izročene odsekom, in o 2 mesecih, kar imajo poslanci poročila odsekov v rokah, je vendar časa dovolj bilo, da vsak poslanec vé, pričem da je. Dubskyev predlog za odlog teh predlogov pride potem na glasovanje in — sprejet je bil z veliko večino, kajti le levica zbornice, nov napredni klub in pa ministri so glasovali za predsednikov predlog. Ministre je to glasovanje zelo potrló, ker jim kaže prihodnje zapreke njihovim predlogom, in zbornice predsednik je bil tako razkačen, da je mahoma sejo končal in prihodnjo na 7. dne t. m. odločil. To prvo zborovanje pač kaže, da so poslanci že zelo „reichsraths-müde“, kar je tem bolj ominozno, ker se zadej še pelje

sklepanje nove desetletne pogodbe z Ogersko in gosti oblaki še zakrivajo prihodnost Turških homatij. Počil je zato že glas, vsaj „Deutsche Zeitg.“ hoče vedeti, da ministerstvo namerava, davkovske predloge za zdaj odstaviti iz vrste obravnav in jih v obravnavo prinesiti še le po dovršeni novi Avstro-Ogerski pogodbi. Koliko je resnice na tej govorici, ne vemo, to pa se že zdaj vé, da tudi novo pogajanje ne bode gladko teklo in da tudi o tem smo že večkrat čuli, da se — začasno odloži. Vse državljane, ki Avstriji dobro hočejo, čedalje bolj navdaja prepričanje, da brez premembe sedanje sisteme ne pridemo na bolje.

Iz Hrušovske srenje v Tuhinski dolini 10. sept. — Večkrat so že predrage nam „Novice“ marsikomu na kako vprašanje odgovorile, in vselej pravo svetovale; zatoraj tudi jaz v sledečih srenjskih zadevah pojasnila prosim. Nek fant iz naše občine je šel se mizarstva učiti v Vodice na Gorenjsko ter se ondi nekoliko izučil. Kot mizarski pomočnik je šel v Kranj. Ondi je nekoliko časa delal, potem pa se preselil v Selca Kranjskega okraja. Spomladi leta 1874. pride mene kot župana prosit za ženitvansko oglasnico, rekši, da toliko zasluži, da si upa sebe in svojo družino pošteno preživiti. Jaz mu je ne dam in rečem: še v Kranji bivajoč si svojo doto iztirjal, pa si jo zapil; zdaj mar si pa upaš že celo družino živiti. Na to vloži prošnjo pri občinskem odboru za ženitvansko oglasnico. Odbor mu odločno odpiše, naj pošlje spričalo potrjeno od ondotnega županstva. Tudi to se ni zgodilo. Fant se pritoži na sl. deželni odbor Kranjski v Ljubljani in ondi dobí ženitvansko oglasnico meseca svečana t. l. in se oženi. Njegova žena umrje pustivši majhno dete. Nedavno dobimo list od župana v Selcah, da je plačati za omenjenega otroka za 5 mesecev 35 gold. Kaj bo, če bodo občine morale za takimi vlačugarji plačevati! Popisani mizarski pomočnik je pa pobegnil, da nobeden ne vé, kam. Vljudno prosim sl. vredništvo za pojasnilo.

Franc Podbregar, župan.

Odgovor vredništva. Radi Vam damo odgovor, pa žalibog, da Vam ne bode prijeten. „Novice“ so že večkrat tožile o nesrečni postavi, da se sme vsak ženiti, komur drago, in da občine, katerim se dolžnost navali, da morajo za take berače in njihove otroke v potrebi preživeti, nimajo pravice prepovedati ženitev, o katerih se že naprej vé, da jih lakota čaka. Al postava je še dandanes taka, čeravno so se narodni poslanci v deželnem zboru iskreno zato ptezali, da naj občine imajo pravico dovoliti ženitev ali pa jo odreči. Zato se zdaj deželni odbor ne more braniti, da bi ne dal ženitvanskih oglasnic, kedar pride prošnja do njega, če tudi jih večkrat daje le s težkim srcem in odlaša in odlaša, ker tudi naprej vidi siromaštvo. Al postava je, in zoper postavo ne sme ravnati. To je „liberalizem“ s svojo srečo! Oglasnica ni sicer dovolitev, ampak le pismo, da se je kdo za ženitev oglasil, vendar fajmoštri na podlagah oglasnic oklicujejo ženitve. Kar pa se tiče plačila onih 35 gold. za otroka, se ga občina po občinski in domovinski postavi rešiti ne more, ki je dolžna za reveže svojih srenjčanov skrbeti; vprašanje je le: ali ima oni vlačugar pri vas še domovinsko pravico; če jo ima, kar vam pové občinska postava, ki jo gotovo kot župan v rokah imate, potem jo pa ima tudi otrok njegov.

Iz Hotederšice na Notranjskem 6. sept. (Prošnja za nesrečnika.) Zadnji dan avgusta meseca je bil strašno za vas Hotederšico na Notranjskem. Deveta ura zvečer je odbila, ko začne plat zvoná biti na vse tri zvonove. Ni se moglo uganiti, kje da gori, ker je veliko hiš se svetilo zato, ker je bil ogenj nekoliko oddaljen in na

visokem kraju. Gorelo je pri mizarji Jan. Plečniku, ki je zraven mrve in slame tudi veliko suhega lesa pripravljenega imel pod streho za svoja dela. Ugasiti ognja ni bilo moči, ker vode ni blizu. Predno so ljudje prihiteli z vodo in brizgljo, bil je požar že tako močan, da se pogasiti ni dal. Pogorelo mu je ne le seno, slama, les, temuč tudi vse orodje in veliko kolovratov, oblačila in tudi čebelnjak, v katerem je bilo več od 200 gold. vrednosti. Ker je Plečnik celo notranjsko stran in tudi Trst prevideval s kolovrati in drugim blagom mizarским njegove vrste, se morebiti kak dobrotnik najde, ki na beraško palico prišedšemu pomaga, da se more zopet poprijeti svojega rokodelstva. Vreden je pa tem bolj pomoči, ker je po svoji dobroti v toliko škodo prišel. Potujočima dvema ciganom je namreč dal, ko sta prosila slame za ležišče. Ko pa pride še tretji cigan prositi ga, mu reče, da mu ne more več slame dati, temveč naj pride pod njegovo streho ležati. Cigan je prišel, pa — ogenj zatrosil. Priča tega je velika lončena tobakna lula, katera se je našla v pogorišču, kakoršna je navadna le ciganom, kateri so pa med ognjem zbežali. Kdor za usmiljenja vrednega pogorelega pomoči dati hoče, naj jo odda sl. vredništvu „Novic“*) ali pa gosp. fajmoštru v Hotederšici, od kodar bo pogorelec vsak dar gotovo prejel. Podžiberžanski.

Iz Ljubljane. — Poslednje dni nam je, kakor na drugem mestu poročamo, telegraf prinesel jako važne in vesele novice iz bojišča Turško-črnogorskega in pa Turško-ruskega. Povsod so bili Turki hudo tepeni. Te novice so tem bolj vesele, ker dan poprej, ko so Črnogorski junaki vzeli Nikšić, so lažnjivi Turki in njihovi pomagači posvetu poslali glas, da so Črnogorci popolnem potolkli. Če gre stvar tako naprej, kakor se je zdaj začelo, bo vendar pred zimo — divje Turčije konec.

— (Iz seje dež. odbora 7. septembra.) Na vprašanje deželne vlade zaradi potrebe in koristnosti enake postave za Kranjsko zoper pijančevanje, kakor je v Galiciji že vpeljana, je deželni odbor sklenil priporočiti vpekljanje take postave s posebnim ozirom na žganjarje. Sklenilo se je, da se vloži na skupno ministerstvo prošnja zaradi naprave železnice iz Ljubljane preko Dolenškega na Hrvaško.

V pondeljek so se pri deželnem odboru razpečatile ponudbe (oferti) za različna dela pri zidanji norišnice na Studencu, katerih je 20 došlo.

— Bivši suplent gosp. Adolf Novak je imenovan za pravega učitelja na realni gimnaziji Kranjski.

— Ta teden so tudi po vogalih mestnih naših ulic nabiti razglasi, ki oklicujejo premiranje goveje živine in prodajo subvencijskih goved v Novomestu 11. dne prihodnjega meseca, kjer bode prejšnji dan premiranje konj. Naj si živinorejci tudi to „ad notam“ vzemó.

— V 35. listu smo že naznanili, da bode v Celovcu od 20. do 23. dne t. m. velika razstava konj, goved, prešičev, ovác in pa mlekarskih in družih kmetijskih pridelkov. Kdor se zanima za živinorejo in ni daleč od Celovca, ne bode se kesal, ako prihodnji teden pot naredi v Celovec.

— (Tako imenovani češpljev sejm) je le malo ljudstva privabil v Ljubljano; povsod se vidi, da denarja manjka. Na živinskem sejmu je bilo čez 600 konj na prodaj, veliko tudi goveje živine, vendar le srednje rejene; za konje je bilo malo, za govejo živino pa več kupčije, največ (60) brejih krav so pokupili za Nemčijo; al tujci ne plačujejo več tako dobro, kakor so

izprva plačevali govejo živino. — Tudi čebelarški sejm opoldne pred „mostom“ je bil jako poln čebelarjev in živahen, ki so funt meda držali po 21 in 22 krajc., kupci pa ponujali le po 17 in 18 kr., določene cene tedaj niso uganili zato, ker na enih krajih je medu veliko, na drugih (po Dolenjskem) pa malo. — Nam Ljubljancem se kaže že zdaj malo vesela perspektiva zimske dragine, kajti že zdaj velja kilo govejega mesa 54 krajc., telečjega pa 68 kr., dvoje jajc stane 5 krajc.

— „Narodna šola“ z vdovskim učiteljskim društvom ima 27. dne t. m. občni zbor.

— (Dva pogreba v okolici Kranjskega mesta) sta bila včeraj 11. dne t. m.: v Šmartnu so položili v grob truplo preblage gospé Hermengilde Zupančičeve, rojene pl. Vest, soproge gosp. prof. Zupančiča, ki je 9. dne t. m. v gradu Šentpeterskem umrla, — na Rupi pa gosp. dr. Aleksandra Hudca, iskrenega narodnjaka, ki je po dolgi pljučni bolezni v gradu Prevalskem umrl tudi 9. dne t. m.

— Pred 4 dnevi je došel telegrafični ukaz v Ljubljano, da se imajo rezervisti, ki so bili za 4 tedne v vojaške vaje le-sem poklicani, hipoma domu spustiti. To se je tudi zgodilo. Kaj pa prav za prav pomeni ta hitrica, je dozdej še uganjka. Ima li morebiti naša dežela dobiti drugih vojaških gostov?

— (Šolske počitnice) so pri kraju. Novo šolsko leto za gimnazijalce in realce se prične prihodnji pondeljek, 17. dne t. m. Učence, ki na novo stopijo v gimnazijo, morajo njihovi stariši, ali pa starišev namestniki 13. in 14. septembra pripeljati k gimnazijskemu ravnatelju, seboj prinesiti krstni list in pa šolsko spričevalo prejšnjega leta ter plačati 2 gold. 10 krajc. sprejemščine, 30 krajc. pa za knjižnico. 15. septembra potem se morajo novinci podvreči pismenemu izpraševanju, pozneje pa ustmeni-preskušnji, ali so za sprejem v prvi gimnazijski razred sposobni ali ne. Drugi gimnazijski dijaki, ki so že v gimnaziji bili, se morajo do 16. septembra vpisati dati. Vse to velja tudi o učencih za realko. Ker je pa na realki Ljubljanski uboga slovenščina le za take učence predpisan nauk, katerih stariši ali starišev namestniki to odločno zahtevajo, morajo stariši ali njih namestniki sami vpisati učence in učenje slovenščine ustmeno zahtevati ali pato zahtevo vodstvu pismeno naznaniti.

Na mestnih ljudskih šolah in pa v cesarski vadnici se začnó šole tudi 17. dne t. m., vpisovanje učencev pa 14. in 15. dne t. m.

Šole pri nunah se začnó tudi 17. dne t. m., vpisovanje je 14. in 15. dne t. m.

Šole na Novomeški, Kočevski in Kranjski gimnaziji se tudi pričnó 17. t. m., vpisovanje učencev pa 13., 14. in 15. dne t. m.

— (Javno skušnjo učenk dramatične šole) napravi v čitalnični dvorani v nedeljo 16. dne t. m. ob 8. uri zvečer z dovoljenjem sl. odborov „dramatičnega društva“ in „narodne čitalnice“ marljiva učiteljica in večletna igralka ter pevka naše čitalnice, gospá Odijeva. Pri tej priliki bodo sodelovali učenci dramatične šole, torej bo zanimalo prijatelje slevenškega gledališča, ali so napredovali učenci in učenke te šole.

— („Brencelj“ štev. 3), ki je bil ravnokar razposlan, presega v besedi in podobah svoja prednika. Na celi zadnji strani je videti Mohameda, ki priganja Turškega sultana k zmagovanju s tem, da ga za ušesa vleče. Sultan se kisto drži in kaže na velikega, korenjaškega Rusa, ki Turke kar po tleh brca. Besede so skoz in skoz mikavne in bodo marsikterega zbodle, ki to zasluži. Posebno dobro zadeti se nam zde „Poboljški,

*) Vredništvo „Novic“ bo rado vsak prejeti dar poslalo gosp. župniku. Vred.

kakoršne so pripravljeni Turki dati kristjanom, če Rusi odnehajo z vojsko.“ — Iz vsega se vidi, da si gosp. J. Alešovec prizadeva vstreči bralcem z izvirnim gradivom in se tudi ne straši stroškov, kar priča podoba na zadnji strani, ki je tako dobro izpeljana, da se enake še po Dunajskih listih le redko nahajajo. Zato smemo po vsi pravici reči: Nikomur ne bo žal za denar, če si naroči „Brenceljna.“

— (*Valvazorja III. knjiga*) je z razposlanim 17. snopičem sedaj končana in tudi 4. s popisom natornih posebnosti že začete s krasno podobo Št. Kocijana pri Cerknici.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — V zbornici poslancev se je 7. dne t. m. začel splošni razgovor o vladnih davkovskih predlogah; vpisalo se je 24 govornikov za in zoper odsekov predloge. Ostro je šibal poslanec vitez Schönerer sedanje ministre. On primerja zemljiški in hišni davek v našem cesarstvu z davkom na Pruskem, kjer na oral pride 34½ kr., pri nas pa 74½ kr. zemljiškega davka, hišni davek tam na 54 kr., pri nas na 1 gold. 15 kr. Vlada naj gleda, da bodo državljani z Avstrijo zadovoljni in da Avstrijski nemci ne zavidajo Pruskih nemcev. On kaže, da nikakor ne gré davkov povikšati v Avstriji, ki stoji pod kuratelo Ogersko, a vendar k skupnim potrebam le 30% plačuje. Konečno stavi predlog: naj zbor popusti vso davkovsko obravnavo, — če pa zbornica tega predloga ne sprejme, naj pride vobravnavo še le po dovršeni novi pogodbi z Ogersko. Schönererjeve predloge so podpirali Poljaki, desni centrum (federalisti) in pa demokrati. — Oglasil se je tudi Štajarski liberalec pl. Carneri, ki je med drugim prav čudno neumno bleknil, rekši: „Sparati moramo; al to je le mogoče, ako vsako leto bolj napnemo davkovsko moč.“ (Po zborniči mrmranje.)

Včeraj se je nadaljevala debata.

Iz Zagreba. — Deželnega zbora začetek kaže, da se poslanci zavedajo svojih dolžnosti. Razprava o zadevah Krajine (vojaške granice) je že stopila na dnevni red po resolucijah, ki sta jih predložila Miškatovič in Kukuljevič; oni zahteva, naj zbor pošlje adresu do Nj. Veličanstva o inkorporaciji Granice, ta pa, naj zbor preišče stan Krajinega premoženja. Nujnost ovih predlogov je bila priznana in prišla sta v razpravo 12. dne t. m. — Tudi oni grozni škandal, ki ga je o prihodu cesarjeviča Rudolfa na Reko napravila brutalna magjarska policija, katera je prepovedala Hrvaške narodne zastave na bišah in razvite od rodoljubov gospodov Barčič in Gorup potrgati ukazala s hiš, je prišel po interpelaciji g. Folnegovića pred deželni zbor. Pričakovati se more, da bode deželna vlada to stvar krepko v svoje roke vzela, ne le, da se zadostuje razžaljeni narodni časti, temveč tudi, kakor „Primorac“ dobro pravi, reši Reško vprašanje, to je, čigava je Reka. — Po tej škandalozni dogodbi ni prišel cesarjevič Rudolf v Zagreb, ampak preko Šentpetra se je peljal na postajo Pragerhof in od tam naprej. Gospod Barčič pa je v posebni spomenici, ki jo je pisal cesarjeviču, razložil dogodbo, o kateri se pač Magjarom mora zagrmeti: „quousque tandem!“

Iz Pariza. — 8. dne t. m. so tukaj slovesno pokopali glasovitega Adolfa Thiersa, ki je ves čas svojega življenja sukal veliko politiško kolo Francosko in bil prvi predsednik sedanje Francoske republike. Kakor so Magjari o pogrebu Deakovem uganjali prenapeti

kultus, tako to tudi Francozi s Thiersom. Imela je 80 let starega Thiersa velika stranka, ki ni zadovoljna z Mac Mahonom, pri novih volitvah za predsednika republike. Zdaj stopi vroči Gambetta bojé na njegovo mesto, če ne potegne na Francoskem zopet drug veter.

Iz Rusko-Turškega bojišča došle so zadnje dni velične in vesele novice. S Cetinja poroča telegraf 8. septembra: „Nikšiči so se 8. t. m. Črnogorcem vdali na milost in nemilost. Črnogorska zastava vihra na trdnjavi. Navdušenje je nepopisljivo. Živio knez zmagovalac! Živila Črnagora!“

Drugi telegram iz glavnega stana dopolnjuje prvi telegram tako-le:

Nikšiči z 21 topovi in z vsem, kar je v trdnjavi, vdali so se danes brezpogojno, ko je naša vojska včeraj z najnovejšim naskokom vzela tudi poslednje šanee trnške okoli trdnjave same. Ob dveh popoldne zasela je naša vojska trdnjavo, ter z njenega zidovja s streljanjem topov naznanjala ta znameniti vpseh naše junaške vojske pod poveljništvom Njih svitlosti kneza.

Cesar smo pričakovali, to se zdaj spolnuje: Rusi po krivdi generalnega štaba in prevečini Turkov nekoliko časa ustavljeni, so se vtrdili in se pomikajo odločno naprej. Dne 7. t. m. se je pod vodstvom velikega kneza Nikolaja pričel naval na trdnjavo Plevna, katerega sta izveršila dva Ruska kora in Rumunska vojna pod poveljništvom svojega kneza. Tretji dan so trdnjavo s silo vzeli Turkom. Ranjenih in mertvih je na obeh straneh zavoljo hudega boja silo veliko. Hrabrost Ruskih in Rumunskih vojakov je bila izgledna, Turki pa so se branili z pogumom obupajočega. — Z vzetjem Plevna so dosegli Rusi veliko. Zdaj njihova armada ni v nevarnosti na nobeni strani, Osman in Sulejman-paša pa bosta kmalu zajezena. Važnejši ko v vojaškem je pa ta vspeh združene Ruske in Rumunske vojske v političnem oziru. „Turški“ listi so že zopet sprožili posredovanje diplomatov, da bi ustavili zmagovalno Rusko armado. A ko je Nemčija odločno izrekla, da se ne bo utikala vmes, so se obrnili do drugih neutralnih velikih oblasti, da bi Turčijo rešili zadreg. Rekli so, da Turčija more predloge, ki bi merili na to, da vse pri starem ostane, poslušati tako dolgo, dokler je na bojišču na boljem. A tudi to se ni nobenega prijelo. Razume se samo ob sebi, da Rusija ne bi bila nikdar v to dovolila, kajti čemu bi bilo potem teklo toliko krvi? Zdaj je očitno, da Rusija ne bo nikakor odjenjala. Če prav bi se tu pa tam posrečilo Turkom, da potolčejo kako Rusko krdelo, konec bo gotovo ta, da bodo Turki popolnoma in povsod premagani.

Iz Azijskega bojišča tudi do zdaj še ni nobenih novic.

Žitna cena

v Ljubljani 7. septembra 1877.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 9 fl. 59. — banaška 11 fl. 24. — turšice 6 fl. 20. soršice 6 fl. 40. — rži 6 fl. —. — ječmena 4 fl. 55. — prosa 4 fl. 70. — ajde 6 fl. 50. — ovsa 3 fl. 90. — Krompir 3 fl. 12 kr. 100 kilogramov.

Kursi na Dunaji 10. septembra.

Unirani državni dolg 63 fl. 85 kr. Ažijo srebra 104 fl. 70 kr.
Narodno posojilo 66 fl. 75 kr. Napolendori 9 fl. 59 kr.